

SIMON
SCARROW
ZRÁDCOVÉ
ŘÍMA

NEJVĚTŠÍ NEBEZPEČÍ HROZÍ LEGIONÁŘŮM Z JEJICH VLASTNÍCH ŘAD

Zrádcové Říma

Vyšlo také v tištěné verzi

Simon Scarrow

Zrádcové Říma – e-kniha

Copyright © BB/art s. r. o., 2021

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ZRÁDCOVÉ ŘÍMA

SIMON SCARROW

ZRÁDCOVÉ ŘÍMA

Přeložil Jaroslav Žerávek

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o. v roce 2021
Bořivojova 75, Praha 3
Copyright © 2019 by Simon Scarrow
All rights reserved.

Z anglického originálu *Traitors of the Empire*
(First published by Headline Publishing Group,
Great Britain, 2019)
přeložil © 2021 Jaroslav Žerávek
Redakce: Jiří Páček
Jazyková korektura: Mirka Jarotková

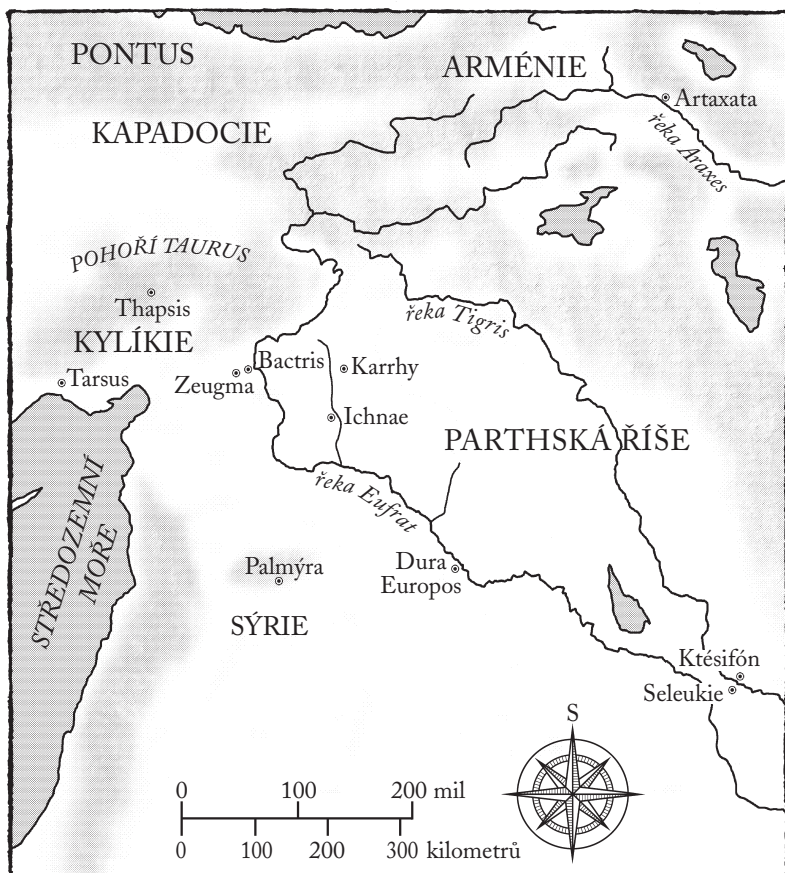
Tisk: FINIDR, s.r.o. Český Těšín

První vydání v českém jazyce

ISBN tištěné knihy: 978-80-759-5411-4
ISBN ePUB: 978-80-759-5478-7
ISBN MOBI (Kindle): 978-80-759-5479-4
ISBN PDF: 978-80-759-5480-0

Román *Zrádcové Říma* věnuji milovaným rodičům své ženy
Anne a Melu Richmondovým. Bohužel v měsících,
kdy jsem psal tento román, nás Mel opustil.
Schází nám jeho humor a upřímná radost,
s jakou prožíval každý den, který mu
život dopřál...

HRANICE
MEZI ŘÍMEM A PARTHIÍ
V PRVNÍM STOLETÍ N. L.

Seznam postav

Quintus Licinius Cato, tribun velící druhé kohortě pretoriánské gardy
Lucius Cornelius Macro, hlavní centurion druhé kohorty pretoriánské gardy, ostřílený veterán

generál *Gnaeus Domitius Corbulo*, velitel vojsk na východě říše, jehož pověřili úkolem zkrotit Parthii; k tomu však nedostal nezbytné prostředky

Apollonius z Pergy, agent generála Corbulona a Catonův pobočník; zcela zřejmě mazaný a záludný muž s mlhavou minulostí

Lucius, Catonův syn; roztomilý chlapec, který vyrostl mezi vojáky a bohužel pochytil něco z jejich jazyka

Licinia Petronella, Macronova nastávající, bývalá Catonova otrokyně; žena s pevnou postavou a stejně pevnými názory

Cassius, nezkrotný pes, zachráněný Catonem z arménské divočiny; je Catonovi zcela oddaný a má sklony nahánět hrůzu těm, kdo se ocitnou v jeho blízkosti

Druhá pretoriánská kohorta

Ignatius, Nicolis, Placinus, Porcino, Metellus, centurioni

Pantellus, Pelius, Marcellus, optioni

Čtvrtá syrská kohorta

prefekt *Paccius Orfitus*, nedávno povýšený velitel jednotky; bezohledný lovec slávy

Mardonius, centurion

Phochus, Laecinus, optioni

Makedonská jízdní kohorta

Spathos, dekurion

Šestá legie

Pullinus, Piso, centurioni

Martinus, optio / zatímní centurion

Pindarus, legionář

Selenus, legionář nešťastný hladový veterán

Ostatní

prefekt Clodius, popudlivý velitel první dácke pomocné kohorty, který dohlíží na hranici u Bactridy

Graniculus, zásobovací důstojník v Bactridě; spokojený zahradník, který věří v mír

král Vologaisés, král Parthie, „král králů“; s chutí vyvolává ve svých poddaných dojem, že cenou za zradu je pomalá bolestná smrt

Haghrar z rodu Attaranů, princ z Ichnae, známý také jako Pouštní ještěřáb, opatrně kličkuje ve smrtelném světě dvorské politiky

Ramalanes, kapitán královské palácové gardy

Demokles, kapitán říčního člunu, který nikdy neodmítne finanční podporu

Patrakis, lodník na říčním člunu

Perikles, hostinský, který chce, aby jeho zákazníci vždy plně uhradili účty

Ordones, mluvčí obyvatel města Thapsis

Munius, centurion, který velí stavebnímu oddílu s nevděčným úkolem postavit most přes divokou řeku

Mendacem Farageus, profesionální buřič

legionář Borenus, další buřič, který možná není takový, jak se na první pohled jeví

Kapitola první

Podzim roku 56 n. l.

„A tady je máme,“ zabručel Macro s pohledem upřeným na druhou stranu cvičiště, kde obláček prachu halil blížící se oddíl vojáků. Přestal žvýkat konec anýzové lodyhy, odhodil ji a pak si odplivl, aby dostal z úst vláknitou hmotu. Obrátil se a spatřil, že jeho nadřízený opřený o kmen nedalekého cedru klimbá v jeho stínu. Tribun Cato byl štíhlý muž, kterému pomalu táhlo na třícítku. Tmavé vlasy si nechal předešlý den zastříhnout nakrátko a strniště mu dodávalo vzhled rekruta. Ve spánku by jeho obličej vypadal poklidně a mladě, nebýt bílé jizvy, která se mu táhla šikmo od čela přes obočí až po pravou tvář. Byl veteránem mnoha tažení a vypadal na to. Vedle něho ležel jeho pes Cassius, velké zvíře divokého vzezření s drátovitou hnědou srstí. Cassius přišel o jedno ucho někdy předtím, než se ho Cato před rokem ujal během tažení v Arménii. Hlavu měl položenou v Catonově klíně a čas od času švihl spokojeně ocasem.

Macro chvíli Catona mlčky pozoroval. Ačkoli ve vojenské službě prožil dvakrát delší dobu než tenhle mladší muž, dospěl k názoru, že zkušenosti nejsou všechno. Dobrý důstojník musí mít taky mozek. A svaly, přidal k seznamu. To poslední sice Cato postrádal, ale vynahrazoval to odvahou a nezlomností. Pokud šlo o Macrona, ten zase dobře věděl, že jeho hlavními kvalitami jsou zkušenosti a svaly. Usmíval se, když se zamýšlel nad důvody, proč jsou s Catonem tak dlouho přátelé. Každý měl právě ty vlastnosti, kterých se tomu druhému nedostávalo. Už skoro patnáct let jim to vycházelo, během tažení napříč římskou říší, od mrazičích břehů Rhenu až po vyprahlé pouště východního pohraničí. Oba důstojníci měli záviděníhodné výsledky a jizvy, které byly důkazem, že za Řím prolili krev.

Macro si ale začínal říkat, jak dlouho ještě dokáže bohyně osudu pokoušet. Zatím ho šetřily, ale musí nastat chvíle, kdy se i jejich shovívavost vyčerpá. Ať už jeho smrt způsobí nepřátelský meč, oštěp nebo šíp, nebo

něco neslavného jako pád z koně či nemoc, cítil, že se ten okamžik blíží. A ještě víc se obával zmrzačení, po kterém už po zbytek života nebude k ničemu.

Zamračil se nad těmi zasmušilými myšlenkami. Před pěti lety by ho něco takového vůbec nenapadlo. Jenže teď si uvědomoval, že po ránu má svaly ztuhlé a v kolenou ho na konci celodenního tvrdého pochodu bolestivě píchá. A navíc už se ani nepohyboval tak rychle jako dřív. To ho nijak nepřekvapovalo. Koneckonců ve vojsku už sloužil déle než šestadvacet let. Měl právo požádat o propuštění, vzít odměnu a dar nějakého malého pozemku, na něj měl nárok, a odejít do výslužby. Ještě se k tomu stále nerozhoupal prostě proto, že si život bez vojska nedokázal představit. Tohle byl jeho domov a Cato i ostatní jeho rodina.

Jenže teď mu do života vstoupila žena.

Usmál se, když před vnitřním zrakem spatřil Petronellu. Neohroženou, hlučnou a krásnou, přesně podle Macronova gusta. Měla pevnou postavu, tmavé oči v kulatém obličejí, a ačkoli její jazyk byl pěkně nabroušený, její srdečný smích ho vždycky dokázal zahřát u srdce. Právě ona byla kromě přibývajících let příčinou, proč se Macro stále častěji zabýval myšlenkou na odchod z vojska. A současně nepřestával cítit vinu, když se přistihl při představě, že žádá o propuštění. Jako by tím měl zradit muže pod svým velením, a hlavně svého přítele, tribuna Catona.

Uvažoval by nad tím déle, jenže teď na to nebyl čas. Měli práci.

Macro si odkašlal a přistoupil k tribunovi. „Pane, syrští mládenci už dorazili.“

Cato otevřel oči, pak zamrkal proti jasnému slunci, které bylo přímo za silnými větvemi cedru. Pes zvedl hlavu a tázavě na něj pohlédl. Cato ho zlehka poplácal po šiji, vstal a protáhl si ramena, zatímco v duchu rychle počítal. „Dali si na čas. Měli tady být v poledne. To bylo už nejméně před hodinou.“

Oba důstojníci mžourali přes rozlehlou vyprahlou plochu táhnoucí se od linie stromů. Příslušníci pomocných oddílů ze čtvrté syrské kohorty se vlekli po cestě, která vedla z města Tarsus na cvičiště. Šlo o pouhou jednu z jednotek vojska, jež shromažďoval generál Corbulo, aby vedl válku proti dávnému východnímu nepříteli Říma, Parthii. Několik pomocných kohort

a dvě legie tábořily za hradbami Tarsu, celkem přes dvacet tisíc mužů. Byl by to působivý počet, pomyslel si Cato, nebýt špatné kvality většiny mužů i jejich vybavení. V důsledku toho nepochybně tažení začne nejdříve na jaře. Corbulo vydal pokyny, aby jeho muži usilovně cvičili, než pro ně shromáždí dostatek vybavení a zásoby potravin.

Proto dostala syrská kohorta rozkaz vydat se na desetimílový pochod krajinou obklopující město a pak zamířit na cvičiště, kde provede cvičný útok na pás opevnění, jež o kus dál napravo vybudovali Catonovi muži. Měřilo od jednoho konce ke druhému sto kroků a uprostřed mělo vrata. Muži z druhé pretoriánské kohorty v tu chvíli už vycházeli ze stínu a rozmísťovali se na valu z udusané hlíny, který se táhl za palisádou z kmenů. Před nimi byl příkop.

Cato zkušeným okem obhlédl své muže a pocítil v srdci známý příliv hrdosti. Tihle vojáci v zašedlých tunikách a lamelových pancířích byli beze všech pochyb ti nejlepší muži, kteří sloužili ve vojsku generála Corbulona. Své kvality prokázali už během bojů v Hispánii a v předchozím roce také při tažení v Arménii. Při vzpomínce na nejnovější tažení Catonova hrdost pohasla, když si vybavil muže, o něž přišel, zatímco se snažil dosadit na arménský trůn římského sympatizanta. Tři sta přeživších představovalo jen o něco víc než polovinu mužů, které vyvedl z kasáren na okraji Říma, když kohortu vyslali na východ jako Corbulonovu tělesnou stráž. Až se nakonec vrátí do města, ve spoustě rodin zavládne smutek a bude třeba najít nové muže a vycvičit je.

Snad pak, uvažoval Cato, bude výcvik probíhat rychleji než u oddílů na východě říše. Příliš dlouho sloužily jako posádkové oddíly, udržovaly pořádek mezi místními a staraly se o výběr daní. Jen málo z mužů někdy zažilo skutečné tažení a scházela jim kondice a bojové zkušenosti. Corbulo poslední rok strávil shromažďováním sil na blížící se invazi do Parthie a řada vojáků byla špatně vybavená a nepřipravená na válku. Syrské pomocné oddíly, které právě klopýtaly k pretoriánům, představovaly typický příklad špatné kvality mužů pod generálovým velením.

Pes štouchl čenicem Catonovi do ruky. Potom vyskočil a opřel se mu dlouhýma předníma nohama o hrud', zatímco se mu snažil olíznout obličej.

„Dost, Cassie!“ Cato ho odstrčil. „Sedni!“

Zvíře se okamžitě posadilo na zadní a nepřestávalo vrtět ocasem.

„Aspoň někdo se dá vycvičit,“ poznamenal Macro. „Začínám si říkat, jestli bychom to nezvládli líp se smečkou psů než s těma povalečema.“

Zaznělo zvolání důstojníka jedoucího v čele syrského oddílu. Muž zvedl paži a vojáci se potácivě zastavili. Někteří muži nečekali na dovolení, odhodili kopí a štíty, vyčerpaně se předklonili a lapali po dechu. Velící důstojník obrátil koně a rozjel se zpátky kolem oddílu, nadával podrázeným a divoce gestikuloval.

Macro zavrtěl hlavou a odplivl si. „Dobře že dneska nenacvičujou přepadení, co?“

Cato přikývl. Bylo snadné si představit chaos, který by mezi vyčerpanými vojáky z pomocných oddílů zavládl. „Nachystej svoje muže. Chci, aby do toho šli tvrdě, až Syřané zaútočí. Tihle chlapi musí pochopit, že si nehrajeme na válku. Lepší pár modřin a zlomených kostí teď, než aby si mysleli, že to bude do Parthie nějaká procházka.“

Macro se usmál, zasalutoval a pak zamířil před opevnění. Zastavil se blízko středu a obrátil se k pretoriánům. Nafasovali cvičné zbraně: proutěné štíty, dřevěné meče a oštěpy s tupými dřevěnými hroty. I když účelem těchto zbraní bylo napáchat méně škod než zbraně skutečné, pořád dokázaly působit bolestivé zásahy a zranění. Zvedl svou centurionskou révovou hůl a poplácal hlavicí pokrouceného kusu dřeva o dlaň druhé ruky, zatímco oslovil muže jasným hlasem, který si vypracoval za léta výcviku vojáků a velení v bitvě.

„Je čas na trochu cvičení, mládenci! Tamhle máme skoro šest set příslušníků pomocnejch oddílů. Dvakrát tolik co nás. A to je pro ně hodně špatný.“ Odmlčel se, aby dopřál mužům chvilku na smích. „Takže jestli se jenom jedinej z těch línějch syčáků dostane přes opevnění, budou všichni chlapi z týhle centurie do posledního drhnout celej měsíc latríny. A protože ostatní mládenci budou mít na jídelníčku švestky, budete vězet tak hluboko ve sračkách, že se vám bude zdát o čerstvým vzduchu!“

Pretoriáni se sborově rozesmáli a Macro je okamžik nechal. Pak si zdviženou holí zjednal klid. „Nikdy nezapomínejte, že jsme druhá pretoriánská kohorta, nejlepší útvar mužů v celý císařský gardě. A teď ukážeme těm syrskejm povalečům proč!“

S divokým řevem vyrazil holí do vzduchu. Pretoriáni ho napodobili, bodli oblymi hroty svých cvičných oštěpů k nebi a současně vydali bojový pokřik. Macro je ještě chvíli burcoval, pak se obrátil a zamířil za Catonem a jeho psem. Cassius nastražil zdravé ucho, když slyšel jásot, a teď se zvedl na všechny čtyři a pohupoval zadkem, zatímco chlupatým ocasem švihal ze strany na stranu. Cato si z opasku sundal robustní vodítko a uvázal je na psův železem obitý obojek. Zamumlal: „Nemůžeš přece sežrat žádné Syřany... to by bylo špatné pro morálku.“

Pevně sevřel vodítko, napřímil se a zahleděl se přes prostranství k Syřanům. Centurioni a optioni měli plné ruce práce s řazením svých mužů do bojové linie naproti opevnění. Cato viděl, že řady jsou špatně vyrovnané, i když důstojníci tlačili a postrkovali příslušníky pomocných oddílů na místa.

Macro stál s horní částí své hole opřenou o ramena a jen si povzdychl. „U Marta Všemocného, viděls někdy takovou horu sraček? Vsadím se, že tahle banda se nedokáže probít ven ani ze smotaného mokrého papýru. Jestli se někdy postaví v boji proti Parthům, tak aby se radši modlili, ať se nepřítel umlátí sám smíchy, jinak nemají šanci.“

Catona upoutal záblesk na cestě za Syřany. Spatřil, že se blíží několik jezdců. Byli prostovlasí, ale na sobě měli naleštěné prsní štíty. „Vypadá to, že se Corbulo jede podívat na dnešní výcvik.“

Macro nasál vzduch. „Tak to asi bude odjíždět docela zklamanej, pane.“

Sledovali, jak generál a jeho štábní důstojníci objeli vzdálené křídlo syrské kohorty. Pak zastavili nedaleko za ní a pozorovali dění. Cato pohlédl na prefekta velícího pomocným oddílům a na okamžik pocítil lítost nad podsaditým mužem s řídnoucími vlasy. Paccius Orfitus nebyl nijak špatný důstojník. Sloužil jako centurion v legiích na rhenské hranici, než ho teprve před měsícem povýšili a svěřili mu velení syrské kohorty, kterou sotva začal cvičit na blížící se tažení. A teď ho čekalo ještě další břímě, protože měl vést cvičný útok před zraky přihlížejícího velícího generála.

Když kohorta nastoupila do dvou řad po třech centuriích, Orfitus sesedl, sundal z rozsoch sedla štít a přilbu a vyzbrojený se postavil do čela formace. Podobně jako pretoriáni dostali také příslušníci pomocných oddílů cvičnou výzbroj, která byla těžší než ta polní a nepochybně byla další pří-

činou jejich zjevného vyčerpání. Orfitus počkal, až nosiči standart zaujmou místa mezi oběma liniemi, pak přešel před svoji kohortu a vydal rozkaz k postupu. Mužům se na přilbách třpytilo slunce, když formace vyrazila vpřed.

Macro muže okamžik sledoval, pak uznale zavrčel: „Aspoň dokážou držet krok. Na tom prefekt rozhodně zapracoval.“

Cato přikývl a pak ukázal palcem směrem k opevnění. „Radši už běž za mládenci.“

„Ty si tu zábavu necháš ujít, pane?“

„Jo. Budu se jen dívat.“

Macro pokrčil rameny. Zasalutoval a zamířil za opevnění. Popadl svou výstroj a připojil se k mužům. Cato osaměl se psem. Někdy, uvažoval, je lepší kvůli nadhledu zůstat stranou výcviku. V centru dění mohly člověku snadno uniknout důležité detaily. Chtěl vidět, jak si během cvičení povede jeho vlastní kohorta.

Syrští vojáci vyrovnaným krokem zkracovali mezeru. Těsně předtím než došli na dostřel šípu, vydal Orfitus rozkaz k zastavení. Muži se zarazili a nastal okamžik postrkování a volání důstojníků, aby udržovali řady. Konečně formace stála a čekala na další rozkaz.

„Druhá centurie! Připravit se k vytvoření želvy!“

Cassius zatahl za vodítko. Cato ho strhl zpět a sledoval, jak se příslušníci pomocné centurie uprostřed přední linie řadí do zástupu. Když skončili, jejich velitel přešel do přední řady a zvolal rozkaz. „Vytvořit želvu!“

To, co následovalo, bylo přesně tak špatné, jak Cato očekával. Muži v přední řadě měli nastavit štíty nepříteli, než druhá řada zvedla své vlastní nad hlavu, následována každou další řadou. Místo toho spousta mužů začala zvedat štíty ihned po vydání rozkazu, takže nastal chaos, když strkali do svých druhů kolem sebe a vráželi do sebe štíty s okolními řadami. A vzduchem se opět nesly nadávky a vyřvávané pokyny nižších důstojníků, kteří se snažili obnovit pořádek. Nakonec musel Orfitus projít oddílem a dohlížet osobně na úsilí každé řady o vytvoření formace. Z opevnění je doprovázel chraplavý smích a hlášky přihlížejících pretoriánů.

Když byla konečně centurie připravená, Orfitus se vrátil na své místo a vydal rozkaz k postupu kohorty. Muži centurií na obou křídlech začali

rozvíjet řady, zatímco se připravovali odhodit cvičné oštěpy. Současně zvedli štíty, až jim okraje zakrývaly většinu obličejů. Cato pohlédl směrem k opevnění a zahlédl chochol Macronovy přilby. Centurion pozvedl svůj vlastní oštěp a čekal, až se Syřané dostanou na dostřel. Posměšky a jízlivosti utichly a na cvičišti se rozhostilo relativní ticho, jak se muži na obou stranách připravovali ke střetu. Cato v duchu spokojeně přikývl. Takhle to mělo být. Výcvik je vážná záležitost. Právě díky kvalitě výcviku mohla římská vojska ovládat rozsáhlou říši a odrážet barbary, kteří závistivým zrakem vzhlíželi k jejímu bohatství.

„Připrav oštěpy!“ zařval Macro.

Muži na opevnění zvedli paže, rozkročili se a zůstali nehybně stát. Jako sochy atletů, pomyslel si Cato. Syřané zatím klopýtali blíž a kryli se za proutěnými cvičnými štíty.

„Vypustit oštěpy!“ zavelel Macro.

Pretoriáni zapazili a pak s chraplavým zasténáním vrhli zbraně do vzduchu. Cato sledoval, jak se oštěpy, temné proti jasné obloze, nesou k příslušníkům pomocných oddílů. Muži v přední řadě se zastavili a způsobili rozruch, protože vojáci za nimi byli nuceni také zabrzdit. Měli sotva čas se skrýt za štíty a už tady byly cvičné oštěpy. Vzhledem ke své lehké konstrukci a tupým hrotům nemohly způsobit příliš mnoho zranění, ale instinkt vojáky přesto přiměl zaváhat a krýt se tak jako ve skutečné bitvě. A bylo na jejich důstojnících, aby je hnali kupředu.

„Nezastavujte se!“ zařval Orfitus. „Pokračujte! Vpřed!“

Udával tempo, zatímco se želva sunula dál a centurie na křídlech s ní držely krok. Na opevnění už rozdávali mužům na palisádě čerstvé oštěpy a pretoriáni se chystali vypustit další dávku. Jenže útočníci je předběhli, centurion na pravé straně linie zvedl meč a zavolal na své muže.

„První centurie! Stát! Připrav oštěpy! Vypustit!“

Kvůli rychlému sledu rozkazů reagovali Syřané nejednotně. Spousta mužů, již dost vyčerpaných z předchozího rychlého pochodu, nedokázala vrhnout cvičné oštěpy dost daleko, takže jen vyhodily hrst hlíny z paty opevnění nebo spadly do příkopu. Méně než polovina, jak usoudil Cato, zasáhla palisádu a muže stojící za ní. Pretoriáni zvedli štíty a oštěpy se zaráčocení spadly stranou. Jen jeden šťastnou náhodou zasáhl jednoho

z mužů do ramene. Pretorián zavrával a o krok ustoupil, pak ztratil rovnováhu a skutálel se z opevnění v oblaku prachu a uvolněné hlíny.

Jakmile si muži na druhém křídle uvědomili, že jejich druhové vypustili salvu, napodobili je. Ovšem výsledek byl stejně slabý. Oproti tomu druhá salva pretoriánů byla spořádaná a oštěpy narazily s krátkým zarachocením do štítů pomocné kohorty. Někteří z nervóznějších vojáků v důsledku toho štíty upustili.

Orfitus pokračoval v udávání tempa, zatímco vedl želvu k úzkému náspu před brány, kde stál Macro. Na obou stranách jednotliví vojáci sbírali cvičné oštěpy z výměny a vrhali je zpět na protivníka, takže zbraně neustále létaly sem a tam. Když želva dosáhla náspu, zavelel Orfitus k zastavení. A Cato uvažoval, co má prefekt v plánu dál. Útočné žebříky byly vzadu u tří centurií v záložní linii. Následovala krátká pauza, zatímco je přinášeli vpřed a skrz želvu, aby je mohli zapřít proti opevnění, až začne útok. Potom už půjde o boj muže proti muži mezi pomocnými oddíly a pretoriány a Cato nepochyboval, že jeho kohorta, ač početně slabší, dokáže opevnění udržet.

„Vytvořit pontus!“ zvolal Orfitus. Přední řady želvy se okamžitě rozběhly přes násep. Muži zvedli štíty a zapřeli se volnými rukama o dřevěná vrata. Vpřed postoupily další řady, vojáci přidávali štíty a každý vždy zaujal nižší postavení, takže most z překrývajících se štítů začal vytvářet rampu vedoucí nahoru na palisádu.

Cato překvapeně ztuhl a pak se uznale usmál. Nečekal tenhle odvážný manévr, zvláště u jednotky, kterou byl připravený odepsat jako třetířadou. „Vida, vida,“ podotkl tiše, když si uvědomil, jak dobře bylo tohle potřeba nacvičit.

Někteří pretoriáni na palisádě byli stejně překvapení a v předklonu pozorovali Orfita a jeho muže, dokud na ně jejich důstojníci nezařvali, aby hleděli vpřed.

„Vypadá to, že náš přítel Orfitus je hodně vynalézavý...“ Cato mlaskl a pohladil Cassia mezi ušima.

Pes naklonil hlavu na stranu a rychle olízl pánovi prsty, pak se zlehka vydal vpřed, dokud ho robustní vodítko nezadrželo. „Chtěl by ses přidat, co? Tentokrát ne. Tihle muži patří k nám, kamaráde.“

Cato se znovu soustředil na dění u náspu. Nová formace už byla téměř dokončená a centurie, která následovala za želvou, se teď poklusem blížila k provizorní útočné rampě. Pretoriáni vpředu stáli a čekali. Cvičné meče připravené u okraje proutěných štítů, nachystané k zásahu. Ale nikde mezi nimi nezahlédl Macro novou přílbu s chocholem. Cato se zamračil a uvažoval, co se přihodilo jeho příteli ve chvíli, když jeho pozornost odlákal pes. Srazili ho k zemi? Nebo sklouzl dolů z opevnění? To bylo sotva pravděpodobné, protože Macro si jako veterán dobře uvědomoval nebezpečí a v zápalu bitvy se choval s naprostou sebejistotou. Tak co se stalo?

Všiml si, že se za vraty shromáždila v těsné formaci skupina mužů, asi tak půl centurie. Nad nimi se jejich druhové už pustili do souboje s prvními příslušníky pomocných oddílů, kteří se dostali až k palisádě. Dřevěné meče naplocho zasahovaly proutěné štíty, přílby a obnažené údy. A jeden ze Syřanů už se pokoušel přelézt přes palisádu na ochoz nad vraty.

Právě v tu chvíli se ozval řev, jak Macro a pretoriáni otevírali vrata a za bojového pokřiku se hnali vpřed. Mezi muži, kteří tvořili útočnou rampu, proběhlo zachvění. Těch pár vojáků, co se drápali nahoru, se skulilo do příkopu na obou stranách, než se formace rozpadla do zmatené masy mužů snažících se udržet na nohou. Potom Cato spatřil, že se vrata otevřela, a nad vřavou zahlédl poskakovat Macroův chochol, když v čele svých mužů spěchal vpřed. Zatlačovali útočníky, takže další z nich přepadli do příkopu. Prefekt Orfitus se snažil shromáždit muže na konci náspu, ale nebyl čas na vytvoření formace. Do jejich neuspořádaných řad se vrhli pretoriáni. Cato naposledy zahlédl Orfita, než ho srazili k zemi. Jeho svěřenci se vzápětí obrátili a prchali před Macroovým výpadem.

Cassius znovu zatahal za vodítko. Vzepjal se a prosebně vzhlédl ke Catonovi.

„Chceš si hrát?“

Pes zavrtěl ocasem a Cato uvolnil sevření. Cassius okamžitě vyrazil vpřed a vodítko za ním poskakovalo ze strany na stranu.

Cato pokrčil rameny. „A jeje...“

Z vnitřní části opevnění zatím slézali další pretoriáni. Hnali se branou za ustupujícími Syřany a sráželi je k zemi. Mezi nimi pobíhal Cassius a skákal po útočnicích i obráncích, zatímco kličkoval vřavou. Cato ještě

okamžik přihlížel. Pak se vydal vpřed, přiložil si dlaně k ústům a zhluboka se nadechl.

„Druhá pretoriánská! Stát! To stačí, mládenci!“

Nejbližší z jeho mužů se obrátili a poslušně se zastavili. Ti vzdálenější ještě jednou zaútočili na protivníky, než také uposlechli rozkaz předávaný důstojníky. Macro nařídil centuriím, aby nastoupily, pak s pobaveným úsměvem pozoroval, jak se sražení příslušníci pomocné kohorty zvedají ze země, sbírají výstroj a vrávorají přes cvičiště k místu, kde stál zbytek jejich druhů. Muži lapali po dechu a obezřetně sledovali pretoriány. Cato zahlédl chochol prefektovy přilby, když se Orfitus posadil a potřásl hlavou. Přešel k němu, shýbl se a podal Orfitovi ruku. Orfitus zamrkal a zamžoural na postavu, která se nad ním tyčila. Pak mu došlo, že je to Cato.

„Tvoji muži nemají nejspíš ve zvyku brát zajatce, tribune Catone,“ zaplapal po dechu, pak si odkašlal.

Cato se zachechtal. „Ale ano, rádi berou zajatce jako válečnou kořist. Jenže co by měli z toho, kdyby ušetřili tvoje mládence?“

Sevěli si předloktí a Cato pomohl druhému důstojníkovi vstát. Orfitus se rychle oprášil. Pak obhlédl cvičiště a viděl, že se poslední z jeho mužů belhají za svými druhy. Pohlédl směrem ke Corbulonovi. Generál seděl prkenně v sedle, zatímco jeho důstojníci si s pobavenými výrazy povídali.

„Myslím, že generála moc nepotěšilo, jak to proběhlo.“

„Moc si to neber,“ odpověděl Cato. „S tím pontem to byl dobrý nápad. Vůbec jsem to nečekal.“

„Moc nám to ale nepomohlo, že?“

„Tentokrát ne,“ připustil Cato. „Jenže jste stáli proti mým pretoriánům. A muži jako Macro prostě znají každou možnou fintu a dokážou na ni zareagovat.“

Z druhé strany cvičiště k nim dolehlo vzteklé volání. Důstojníci se ohlédlí a spatřili, že Cassius sehnal několik mužů do houfu stranou, pobíhá kolem nich a chňape po každém, kdo se snažil dostat pryč.

„Mohl bys laskavě odvolat svůj útok, tribune? Myslím, že už způsobil dost zmatků.“

Cato si vsunul dva prsty do úst a pronikavě hvízdal. Cassius se zastavil

a ohlédl se. Cato hvízdal znovu. Pes naposledy toužebně pohlédl na svoji kořist, pak se prudce obrátil a pelášil ke svému pánovi.

„Dlužím ti pití, až se příště uvidíme v důstojnický jídelně,“ řekl Orfitus. „Tobě i tomu zatracenému divochovi centurionu Macrovi.“

Kývli na sebe a pak se Orfitus vydal prkenným krokem za svou kohortou a snažil se zachovat si co nejvíce důstojnosti. Cassius přiběhl a zarazil se. Boky se mu ztěžka zdvihaly a dlouhý jazyk mu visel z tlamy. Cato popadl vodítko a vydal se k místu, kde proti pretoriánům nastoupeným před opevněním stál Macro. Muži stáli v pohovu, smáli se a vtipkovali, prou-těné štíty opřené o zem.

„Dobrá práce, centurione. To byl skvělý plán.“

Macro se usmál. „Od tebe taková pochvala těší dvojnásob, pane. Samozřejmě jsme já a mládenci měli dobrého pomocníka.“ Pohládl Cassia po hlavě a pes ho na oplátku olízl.

„Nějaká zranění?“

„Pár modřin. Nic vážného.“

Cato spokojeně přikývl. „Dobře.“

Prerušilo je dunění koňských kopyt. Generál a jeho štáb se rozjeli směrem k nevyrovnaným řadám pomocné kohorty. Corbulo vypadal starší než na svých čtyřicet devět. Šedé vlasy, tvář s hlubokými vráskami a široká ústa se svěšenými koutky, která mu dodávala zatrpklý a přísný výraz.

„Prefekte Orfite!“ zavolal. „Nech ty svoje mizery nastoupit! Copak to jde, aby tady pobíhali jako banda darmošlapů o veřejném svátku?“

Bezmocný prefekt zsalutoval a pak vydal důstojníkům rozkaz k nástupu. Za spousty řevu, hojného používání révových holí a šourání bot zaujalo šest centurií syrské kohorty svá místa a stály v pozoru před mračícím se generálem. Když nastoupili i poslední, trhl Corbulo otěžemi a prošel s koněm před jednotkou. O pohrdání v jeho výrazu, když si muže obhlížel, nemohlo být pochyb. Vrátil se na své předchozí místo před středem kohorty a promluvil.

„To byla ta nejpříšernější ukázka, jakou jsem kdy viděl u nějaké jednotky v celém římském vojsku,“ oznámil drsným tónem. „Nejenom že jste nedokázali držet slušně krok za pochodu, neudrželi jste dokonce ani formaci. Bohové! I banda jednonohých žebráků by snad předvedla lepší výkon.“

A jako by to nestačilo, vpotáčeli jste se na cvičišťe jako houf nováčků v první den výcviku. Jak jsem zahlédl vaši výstroj, je špatně udržovaná, a někteří ji dokonce ani nemají úplnou. Centurioni! Poznamenejte si jméno každého muže zde, který se objevil v neúplné výstroji. Bez výjimek. Včetně důstojníků. Ti, kteří neumí nastoupit připravení na válku, budou spát po zbytek měsíce pod širým nebem a k jídlu dostanou tak akorát ječnou kaši.“ Obrátil se v sedle a ukázal na opevnění. „Pokud jde o to, co se ani posměšně nedá označit za útok na připravené obrany, přísahám před Jupiterem Nejvyšším a Největším, že i houf vestálek by nepříteli připravil děsivější představení.“

Z pretoriánských řad zazněl smích, ale vzápětí ho umlčela ostrá nadávka optiona.

Corbulo se okamžik na Syřany mračil, pak pokračoval ve svém kárání. „Pokud tohle předvedete, až budete stát proti Parthům, můžu vám slíbit, že ani jeden z deseti tu zkušenost nepřežije. Možná jste pobavili své pretoriánské přátele, ale ujišťuju vás, že Parthové se nebudou smát, až po vás půjdou. Po vás a všech ostatních mužích z východního vojska, kteří jste strávili život sezením na tlustých prdelích při pohodlné strážní službě.

Měli jste moc snadný život, ale to se teď změnilo, pánové. Až nastane jaro, napadneme parthskou říši. Půjde o největší zkoušku římské vojenské moci na východě od dnů Marka Antonia. Pro ty, kteří se dožijí konečného vítězství, bude tolik kořisti, že se z nás stanou neskuteční boháči. Pro ty, kteří padnou cestou, zbude jen neoznačený hrob u prašné silnice, na který se brzy zapomene. Takový osud vás čeká, jestli nezačnete předvádět něco lepšího, než jste předvedli dnes.

Příliš dlouho jste si na vojáky jen hráli. Teď si musíte peníze od Říma vysloužit. Musíte si je zasloužit tím, že prolijete pot a krev. Musíte obrnit svá srdce, posílit svaly a utvrdit své rozhodnutí. Musíte se starat o svoji výstroj. Špatná a opotřebená zbroj vás nezachrání. Rezavá a tupá čepel pro vás nebude zabíjet. Prodřené boty vás daleko nedonesou a vy zůstanete pozadu, kde vás najde a zabije nepřítel. A nepřítel, jemuž budeme čelit, je pravděpodobně ten nejstrašlivější, s jakým se kdy Řím setkal. Jistě, vím, někteří tvrdí, že Parthové jsou zkažení a slabí, promenují se ve svých rozevlátých šatech a malují si oči uhlem jako ženy, ale ti, kdo je berou na lehkou

váhu, jsou blázni a stanou se snadnou kořistí nepřítelů. Nedejte se mýlit – Parth je zkušený válečník. Jezdí na koni, jako by se v sedle narodil. Z koňského hřbetu dokáže střílet šípy tak pevnou a přesnou rukou, jako by stál na zemi. Parthská jízda je jako říční proud. Plyne kolem překážek a pohybuje se bez zábran, dokud se jí do cesty nepostaví hráz. Tou hrází budeme my. Budeme skalnatou linií, kterou nepřítel nemůže obejít. Neprorazí námi dokonce ani mocná kroužková zbroj jejich katafraktů. Na našich štítech a na našich oštěpech a mečích je rozneseme na kusy. A potom zvítězíme.“

Corbulo se odmlčel a nechal svá slova rezonovat v myslích přítomných. Pak pokračoval vážným tónem. „Ale k tomu nikdy nedojde, protože vy pověst Říma zahanbíte, jako jste to udělali teď. Nevidím před sebou žádné vojáky, kteří by byli hodni toho jména. Vidím jen líné zbytky kdysi hrdé kohorty, jejíž muži dělali čest své standartě a svému císaři. To se musí změnit. Pokud ne, všichni skončíte jako potrava parthských krkavců. Prefekte Orfite!“

Velitel kohorty předstoupil. „Pane!“

„Toto jsou tvoji muži. Ty jim udáváš příklad. Pokud od této chvíle selžou, půjde o tvoje selhání. A když selžeš, nebudu mít žádné slitování. Od svých důstojníků žádám to nejlepší. Když nedokážou to nejlepší dát, není pro ně v mém vojsku místo. Je to jasné?“

„Ano, pane.“

„Takže se postarej, aby tito muži řádně cvičili. Ti, kteří nevyhoví požadavkům, budou propuštěni bez obvyklé odměny. To platí pro všechny ostatní jednotky pod mým velením. Včetně legií.“ Ukázal prstem přes rameno. „I pro pretoriány.“

Cato a Macro na sebe rychle pohlédli.

„To už zachází příliš daleko,“ pronesl Macro tiše. „Mládenci to špatně ponesou.“

„Řím taky, jakmile se o tom Nero doslechne,“ dodal Cato. „Dosud každý císař zjistil, že do výsad pretoriánské gardy se nešťourá.“

„To máš pravdu,“ odpověděl zapáleně Macro.

Corbulo si kohortu naposledy pohrdavě změřil a pak vyštěkl na Orfita: „Rozchod!“ Potom obrátil koně a zamířil cvalem v čele svých štábních důstojníků směrem k hlavní bráně Tarsu zahalen oblakem prachu.

Cato se za ním ještě chvíli díval a pak pohlédl znovu na Syřany. „Nebyla to právě inspirující slova, která ti muži potřebovali od svého generála.“

„Je to přesně to, co potřebovali,“ namítl Macro. „Je to banda sráčů a ty to víš. Čím dřív je Orfitus vybičuje do slušného stavu, tím líp.“

Cato přikývl. „V jedné věci měl Corbulo pravdu. Pokud nebudou připravení, až nastane čas čelit Parthům, všichni zemrou.“

Macro povzdychl. „Když už jsme u takového veselého tématu – jaký jsou tvoje rozkazy, pane?“

Cato se krátce zamyslel. „Mládencům neuškodí, když si trochu zacvičí. Nech je párkrát obejít pochodem město, než jim dáš rozchod.“

„Ano, pane.“

„Uvidíme se, až skončíš. Dej jim do těla, centurione.“

„Jde to snad nějak jinak?“

Cato přikývl, zatahl Cassia za vodítko a vyrazil se psem po boku k městské bráně.

Macro se obrátil k pretoriánům, z nichž mnozí se ještě usmívali nad neshodami Syřanů. Bylo zcela normální, že mezi jednotkami ve vojsku vládla rivalita. Legionáři se cítili nadřazení nad příslušníky pomocných oddílů, ti zase nesházeli legionářskou aroganci, a obě skupiny vojáků nenáviděly pretoriány. Kdyby někteří ze Syřanů narazili v městských putykách tu noc na Macronovy muže, muselo by to zákonitě skončit potížemi. V takovém případě Macronovi záleželo jen na tom, aby pretoriáni těm druhým pořádně vyprášili kožichy.

Zhluboka se nadechl a přelétl zrakem vyčerpané řady pretoriánské kohorty. Zamračil se a zařval: „Čemu se, do Hádu, vy neřádi usmíváte? On vás ten smích přejde, až uslyšíte, co jsem pro vás nachystal! Pozor! Zvednout štíty! Připravit k pochodu!“

Kapitola druhá

Zatímco zbytek vojska bydlel ve stanech ve svých táborech kolem Tarsu, Cato a jeho muži se ubytovali ve městě. Pretoriáni sloužili jako generálova tělesná stráž. Corbulonovo loňské rozhodnutí vyslat je do akce bylo vypočítané politické i vojenské riziko, protože císař by nesl velmi nelibě ztrátu jedné ze svých ceněných strážních jednotek. Jenže tehdy měl generál k dispozici tak málo spolehlivých mužů, že ho k tomu okolnosti donutily. Druhá kohorta utrpěla spoustu ztrát a nebyla žádná možnost, jak by ji mohli doplnit čerstvými odvedenci, protože byli příliš daleko od Říma. Jen malou útěchou jim bylo, že je vzhledem k početnímu oslabení nemohl Corbulo v žádném případě poslat do bojů. Tažení si odslouží po boku generála a jeho štábu, mimo bojiště. To sice na jednu stranu frustrovalo centuriona Macrona, ale na druhou stranu to přinášelo hlubokou úlevu jeho družce Petronelle. Zvláště když se chystala stát jeho ženou.

Cato se usmíval v očekávání svatebních oslav příštího dne. Půjde o skromnou záležitost. Kromě něj a ostatních důstojníků z kohorty se Macro přátelil pouze s malým počtem mužů z ostatních jednotek, několika místními a Catonovým pětiletým synkem Luciem.

Právě díky Luciovi se Macro seznámil se svou nastávající. Petronella byla chlapcova chůva, právě za tímto účelem zakoupená na římském trhu s otroky. Sveřepá a inteligentní, přesně taková žena, jakou Macro potřeboval, pomyslel si Cato. Navíc k Luciovi přilnula a on jí lásku oplácel. Matka mu zemřela krátce po jeho narození, a protože Cato byl po většinu chlapečkova života na taženích, mezi Luciem a jeho chůvou vzniklo pevné pouto. A vlastně už nebyla ani otrokyní. Cato jí před rokem daroval svobodu a ona a Macro žili spolu s ním v domě, který si pronajal v Tarsu. A teď se tedy centurion rozhodl jejich svazek legalizovat.

Během posledního měsíce se Petronella s radostí zabývala přípravami,

zatímco Macro se tvářil nejprve pobaveně a posléze ustaraně, když spočítal, kolik peněz už utratila. Jenže, jak mu vysvětlila, takové věci jako hedvábná stola pro ten slavný den, květiny, hostina, hudebníci a požeňání od kněze císařského kultu v Tarsu nevyjdou lacino, natož zadarmo. Cato s údivem přihlížel, jak jeho přítel, neohrožený veterán tolika bitev, jen pokorně pokrčil rameny a dělal, co si přála. Zdálo se, že láska dokázala dosáhnout toho, na co byly krátké nepřátelské zbraně i všichni barbarští válečníci.

Cato zahrnul do ulice vedoucí z fóra směrem k židovské čtvrti a pohodlnému domu, ve kterém si se svými nejbližšími pronajal pokoje. Odpolední vedro uvnitř města bylo dusivé a Catonovi se na čele perlil pot, když kráčel ulicí a vyhýbal se cestou hromádkám odpadků, jež se kupily na ulici. Vyměnil si pozdrav se skupinou legionářů, kteří ustoupili opatrně stranou, když k nim zamířil Cassius. Cato prošel obloukem s devítiramenným svícem vytesaným do přední strany klenáku na malé náměstí.

Dům stříbrotepce Yusefa stál na protějším konci a přicházelo se k němu kolem pekařství na jedné straně a hrnčířského krámků na druhé. Když se Cato blížil, uviděl, jak na schůdku kousek od dveří sedí Petronella a snaží se ochladit slaměným vějířem. Před ní si hrál s dřevěnými vojáčky Lucius. Vedle něho sedělo drobné tmavovlasé děvčátko v prosté tunice. Cato v něm poznal dceru jednoho ze sousedů. Lucius o dívce dřív často mluvil jako o své kamarádce, jenže pak se začal stydět, že si hrává s děvčetem, a tvrdil, že za ním jen dolézá.

Petronella vstala, když zahlédla svého bývalého pána, a zamávala mu na pozdrav. „Podívej se, kdo jde, Lucie!“

Chlapec vzhledl. Celý se rozzářil a vyskočil. „Cassie!“

Cassius zatahal za vodítko, ale Cato ho pevně sevřel a zastavil se před stříbrotepcovým domem. Lucius se vrhl vpřed a psa objal. Cassius mu dlouhým jazykem olízl tvář. Ale děvčátko se drželo stranou. Cato chápal jeho nervozitu vzhledem k velikosti a divokému vzhledu zvířete.

„Tak Cassie?“ Afektovaně si povzdychl. „A s tátou se nepřivítáš?“

Shýbl se a prohrábl Luciovy tmavé kadeře. Jeho syn ho letmo objal a pak se znovu pustil do hlazení psa. Cato pohlédl k dívence. „A jak se má dnes malá Junilla?“

Plaše se usmála a pak se rychle obrátila. Cupitala pryč a zmizela v průchodu o kus dál.

„Co jsem řekl?“ zamračil se Cato.

Petronella se zasmála. „To není kvůli tobě, pane. To ten pes. Většine lidí z města připadá jako vlk. Kdybych ho neznala, myslela bych si to samý. Pojd', Lucie, posbírej si hračky. Je čas jít dovnitř.“

Hoch naposledy pohladil psa po hlavě a ucukl před dlouhým jazykem, který znovu vystřelil směrem k jeho obličejí. Posbíral si dřevěné figurky a pak zamířil za ostatními k vstupním dveřím do stříbrotepcova domu.

Uvnitř vedla krátká chodba do prostého atria, kde se v mělké nádrži odráželo světlo dopadající otvorem nahoře. Z tohoto prostoru se šlo do majitelovy dílny, obytných místností a kuchyně. Z pokojů, které si Cato s Macronem pronajali, byl výhled do malé vnitřní zahrady vzadu. Cato zaslechl slabé zurčení fontány, když zamířil jako první do zahrady a po šterkovém chodníku k jezírku, kde šplouchala voda. Odvázal psovi vodítko a pak se posadil na jednu z laviček stíněných mřížovým porostlým révou, jež obklopovalo jezírko.

Lucius položil vojáčky vedle otce a pak usedl na mramorový okraj jezírka. Spustil bosá chodidla do vody a zlehka kopal, aby si ochladil prsty. Cassius se rozhlédl a zavrtěl ocasem v naději, že si s ním někdo bude hrát. Když nikdo nezareagoval, ztěžka dosedl pánovi k nohám, pak položil hlavu mezi tlapy a zhluboka si povzdychl.

„Jak jdou přípravy na velký den?“ zeptal se Cato.

Petronella se usadila na sousední lavičku a šťastně se usmála. „Myslím, že všechno je připravený, pane.“

„Myslíš?“ zvedl Cato obočí a usmál se. „Měla bys to radši zkontrolovat, než se centurion vrátí. Víš, že je pedant na detaily. Já bych si to s Macronem nerad rozházel.“

„Ale nesmysl, je to kocourek, když víš, kde ho máš podrbat. A kromě toho jsem mu myslím jasně dala najevo, kdo je tady paní.“

„Víš jistě, žes nebyla v minulém životě centurionem? Buď to, nebo táborovým prefektem. Na tak pohlednou ženu a budoucí manželku máš spíš vzhled a způsobu ostříleného veterána.“

Petronella se zatvářila upjatě. „To tak s člověkem udělá, když většinu života stráví jako otrokyně, můj pane.“

„Jenže ty už nejsi otrokyně. Jsi svobodná. A já už nejsem tvůj pán.“

„Síla zvyku, pane.“

Vyměnili si úsměv. Ačkoli už Petronella nebyla Catonovým majetkem, byla povinna, stejně jako každá jiná osoba, která získala svobodu, považovat ho po zbytek života za svého patrona. Výměnou za její věrnost a občasně služby měl zase on povinnost o ni pečovat. Jistě, pomyslel si, to byla teorie. V praxi ji však mnozí nedodržovali. Někteří páni s bývalými otroky zacházeli, jako by byli jen o stupínek výš nad svým dřívějším stavem. A mnozí otroci zase svým bývalým majitelům jejich laskavost opláceli chladným pohrdáním, jakmile získali svobodu. V několika případech byli propuštěnci dokonce tak úspěšní ve svém podnikání, že shromáždili velké jmění a byli nakonec bohatší než jejich dřívější majitelé. Jenže pořád to byli bývalí otroci a žádný počet krásných oděvů ani drahých parfémů nemohl změnit jejich postavení skoro na dně římského společenského žebříčku.

Jen kvůli tomu, že se jeho otec těšil císařské přízni, nepotkal Catona také osud propuštěnce. Místo toho získal občanství pod podmínkou, že bude sloužit ve vojsku. Ale i teď si občas říkal, kolik důstojníků ví o jeho nízkém původu a vysmívá se mu za zády, navzdory jeho povýšení mezi jezdce. Ne že by si musel dělat starosti s tím, co si o něm myslí. Svoji reputaci si vydobyl, na rozdíl od těch, kteří získali prestiž jen díky svému původu. Také byl poměrně bohatý, protože zdědil majetek po svém tchánovi, senátoru Semproniovi. Patřil k němu dům v Římě, statek v Kampánii a příjem z pronájmu činžovního domu na Aventinu, dokud budova zůstane stát.

A přesto, navzdory tomuto bohatství, nebyl Cato s relativně přepychovým životem v Římě spokojený. Ačkoli se v hlavním městě narodil a vyrůstal, po návratu po letech tažení na hranicích říše tam na něj všechno padalo. Puch milionu lidí a zvířat žijících tak těsně u sebe byl nesnesitelný a jeho ohromilo, že si to dříve neuvědomoval. V zaplněných ulicích si navíc připadal stísněný, jako pytel zrní napěchovaný do páchnoucího podpalubí staré nákladní lodi. A pak tady byla nutnost opatrně klídkovat spleť římského společenského a politického života. Neúmyslným bezděčným

podceněním si mohl někoho doživotně znepřátelit. A pokud měl takový nepřítel správné konexe v paláci nebo ve zločineckém podsvětí Subury, mohl být skutečně smrtelně nebezpečný. Catona by mohli ubodat na rušné třídě nebo otrávit na banketu, aniž by vůbec tušil proč.

Ze všech těchto důvodů dával přednost životu ve vojsku, kde muž věděl, kdo jsou jeho nepřátelé, a mohl se spolehnout na své druhy. Aspoň většínou, uvažoval. Vliv Říma mohl sahat i do nejbzdálenějších koutů říše, pokud se jednalo o osoby, jejichž vliv považoval císař a jeho poradci za hrozbu. Ale Cato se aspoň prozatím uklidňoval tím, že je příliš bezvýznamný, aby ho taková pozornost mohla ohrozit. Totéž ale už neplatilo pro generála Corbulona. Mohl být skvělý voják, který dobře sloužil Římu a získal si respekt u těch, jimž velel. Mohl být dokonce i naprosto loajální vůči císaři, který právě seděl na trůně, jenže to ho nemohlo zachránit, kdyby ho považovali za příliš úspěšného.

Cato se v duchu hořce pouсмál. To byl paradox říše. Dobří generálové byli zapotřebí, aby bránili Řím před nepřáteli. Jenže pokud byl takový muž příliš úspěšný, mohlo se snadno stát, že byl sám považován za nepřítele. A v tom případě ho zbavili velení a strávil zbytek svých dnů v Itálii, pod dohledem císařských špehů. V horším případě mohl být obviněn z nějakého hrdelního zločinu a popraven, nebo mu nabídli, aby situaci čestně vyřešil tím, že si sám vezme život.

„Trápí tě něco, pane?“

Cato vzhlédl a zjistil, že ho Petronella pozoruje. Donutil se k úsměvu a pokrčil rameny. „Jenom obvyklé starosti velení. Můžu ještě nějak pomoci s přípravami na zítřek?“

„Už jsi udělal víc než dost. Bez tvé půjčky by moc slavení nebylo. Ne že by to Macronovi nějak vadilo. Víš, jak je, na nějaké velkej povyk ho neuzije. Prostě jde o to, že mu chci dopřát den, na kterej bude vzpomínat. Tak jak to nejspíš zas pro tebe chtěla tvoje zesnulá žena.“

Cato sevřel rty a zahleděl se na loveckou scénu namalovanou na omítce za Petronellou. Jasně si svůj svatební den vybavoval. Šlo o prostou záležitost, ale jemu tehdy připadala skvělá. Teprve až později zjistil, že mu Julia byla nevěrná, zatímco bojoval v Británii. Teď mu vzpomínka na svatbu připadala jako výsměch.

Petronella si špatně vyložila jeho výraz a naklonila se k němu. „Netrap se, pane. Jsem si jistá, že ti to Macro brzo splatí. Říkal, že má u bankéře v Římě velký úspory.“

Cato se zasmál. „S tím si nedělej starosti. Ta půjčka je to nejmenší, jak jsem mohl pomoci. Nabídl jsem Macrovi ty peníze jako dar, jenže on trval na tom, aby to byla půjčka. Dlužím vám oběma víc, než člověk může kdy splatit. Tobě za to, že vychováváš Lucia, co jeho matka zemřela. A Macrovi za... no, za to, že ze mě udělal to, co dnes jsem. Vděčím mu za svůj život. Dostal mě z tolika těžkých situací, že už si ani nevybavím, kolik jich bylo. Takže se netrap tím, že mi musíte ty peníze rychle splatit. Já to bez nich přežiju.“

„To jistě ano, pane. Ale my to uděláme kvůli tobě i tvému synovi.“

„Já vím, že ano. Hlavně mi teď řekni, že nám pro samé přípravy na zítřek nezapomeneš uvařit něco dobrého k večeři.“ Cato si zamnul ruce. „Koneckonců to bude naposledy, co Macro bude hodovat jako svobodný.“

Petronella obrátila oči vzhůru. „Ani mně to nepřipomínej! Pořád dokola poslouchám poznámky o tom, jak se vzdá svobody, dostane pouta, vzdá se jinejch ženskejch...“

„Věř mi, pro něj žádné jiné ženy neexistují. Když má teď tebe.“

„Ále...“ Začervenala se a pak zatleskala. „Jo. Večeře. Jasně, připravím něco speciálního.“

„Taková bašta!“ pochvaloval si Macro, když odstrčil terakotový talíř a otřel si hřbetem ruky ústa. Obdivně pohlédl přes zahradní jídelní stůl na Petronellu. Jedli v chladivém soumraku, zatímco vzduchem poletovali rorýsi a lovili hmyz. „Tak pro mě je to teď už naprosto jasný. Rozhodně se s tebou ožením.“

„Jako kdybys o tom někdy pochyboval,“ odfrkla.

„Ne, vážně,“ pokračoval Macro, „jestli dokážeš uvařit takovýhle jídlo...“

„Měla jsem pomocníka,“ připustila Petronella. „Jednoho z tvejch mužů, Hirtia. Býval kuchařem u jednoho senátora, povídal.“

Macro přimhouřil oči. „Ale? A od kdy si vyměňuješ kuchařský tipy s volákama?“

„Tarsus není tak velký město. Narazila jsem na něj, když jsem kupovala

bylinky na trhu. Nestává se tak často, abys viděl vojáka nakupovat věci na vaření, tak jsme se dali do řeči. Povídal mi, že ti loni na tažení jedno jídlo od něj chutnalo, tak jsem ho poprosila o recept.“

„Loni?“ zamračil se Macro.

„To jídlo z kozy,“ připomněl mu Cato. „Tu noc, kdy se popral jeden z našich mužů a ten Armén.“

„Už si vzpomínám... chudák Glabius. Zasloužil si lepší smrt.“

„Ano,“ přikývl smutně Cato.

Následovalo ticho, zatímco oba vzpomínali na muže, kterého musel Cato dát popravit za zabití jednoho ze spojenců.

Petronella si odkašlala a mávla lžící směrem k Luciovi. „Viděla jsem to, mladej pane!“

Lucius sebou trhl a pak vykulil oči v hrané nevinnosti. „Co jsem provedl?“

„Říkala jsem ti přece, že nemáš krmit tu opelichanou bestii pod stolem. Viděla jsem, jak jsi mu hodil poslední kousek masa.“

„Nehodil!“

Kývla k psovi, který seděl na zadních vedle chlapce. Cassius si růžovým jazykem olízl čenich a pak šťouchl do Lucia.

„Když on má hlad,“ namítl Lucius.

„On má vždycky hlad. Je to pes. Jídlo je to jediný, na co dokáže myslet.“ Petronella si nešťastně povzdychla a potrásla hlavou. „Kolem samý mužský a zvířata, i když v tom vlastně není žádný rozdíl. Co si má chudák holka počít? V každém případě je čas, abys vyrazil na kutě, chlapečku. Zejtra nás čeká rušnej den a ty se musíš prospat. A hlavně, já se musím prospat. Tak se rozluč.“

„Ale ještě je brzo!“ protestoval Lucius. „A mně je už pět, tak mi dovol být vzhůru. Prosím.“

„Ne. Ale když budeš hodný a poslechněš, tak ti povím nějaký příběh, až tě uložím.“

Lucius spustil nohy z lavice a spěchal obejmout Macrona. „Dobrou noc, strýčku Macrone.“

„Dobře se vyspi, vojáku!“ obdařil ho Macro úsměvem a prohrábl chlapci vlasy.

Lucius uhnul hlavou a přešel k otci. Cato se na něj láskyplně usmál, i když už bylo bez pochyb, že křivku čelisti podědil jeho syn po matce. Catonovi se kvůli tomu svíralo srdce bolestnou nostalgií a současně cítil osten zrady. Naklonil se a políbil Lucia na temeno. „Tak hybaj do postele. Buď na Petronellu hodný, jinak ti Macro po zbytek měsíce přidělí rajóny.“

Lucius se zasmál radostí, že s ním jednájí jako s jedním z otcových vojáků. Přidupl a zasalutoval. „Ano, pane.“

Cato měl co dělat, aby zachoval vážný výraz, když mu pozdrav oplatil. „Odchod!“

Petronella odvedla chlapce od stolu a oba důstojníci v zahradě osaměli. Macro se usmál. „Je to hodnej kluk. A jednoho dne z něj bude dobrej chlap, tím jsem si jistej.“

„To doufám. Jsem rád, že jsem s ním mohl strávit ten poslední rok. Jakmile nás Corbulo povede do Parthie, zase nějaký čas Lucia neuvidím. Totéž platí pro tebe a Petronellu.“ Cato se natáhl po džbánku s vínem a dolil poháry. „To ji určitě moc netěší.“

„To ne,“ přitakal Macro. „Kdyby bylo po jejím, už bych teď byl propuštěnej. Tak jsem jí slíbil, že tohle je moje poslední tažení.“ Pozvedl pohár a usrkl. „Až bude po všem, odejdu z vojska.“

„Říkal jsem si, jestli k tomu dojde,“ poznamenal Cato. „Mládencům i mně budeš samozřejmě scházet.“

„Ale hovno. Budou rádi, že se mě zbaví.“

„No, jsi pedant, aby na přehlídce udělali ten nejlepší dojem, a neunikne ti ani nejmenší chybička, to je pravda. Jenže si tě váží. Já to vím. A proč taky ne? Ve vojsku nenajdeš moc centurionů s takovými zkušenostmi. Mládencům dává důvěru, že můžou jít do bitvy za mužem, o kterém vědí, že se první vrhá do boje a jako poslední se dává na ústup.“

Macro pokrčil rameny. „Kolem je spousta dobrejch centurionů. Snadno najdeš nějakýho, kterej mě nahradí, mladej.“

„Pochybuju. Sloužím už dost dlouho a vím, že takový jako ty jsou hodně vzácní, bratře. Popravdě, bude to smutný den, až odejde.“

Okamžik seděli mlčky. Poslední denní světlo začalo slábnout a obloha nad střešními taškami se barvila do temně ruda. Nad hlavou jim už zazá-

řila jedna hvězda. Vzduchem k nim doléhaly hlasy a rachocení vozíku z ulice.

„Už jsi přemýšlel o tom, co s Petronellou uděláte, až odejdeš z vojska?“

Macro přikývl. „Mluvili jsme o tom. V žádném případě se neusadím jako rolník na nějakým kusu močálu, co mi přidělí úředník v paláci. Místo toho si vezmu peníze. A pak se vydáme do Británie.“

„Myslel jsem, že to tam nenávidíš.“

„Nenávidím tamní tažení. Mrazivý zimy a mokro v tom jejich rádoby létě. A místní jsou taky pěkná sebranka, který ani za mák nevěřím. A navíc ti druidi... jsou to všichni fanatici. Člověk by si řekl, že už teď pochopili, jaký výhody jim plynou z toho, že jsou součástí říše.“

Cato mlákl. „Mě fakt těžko přesvědčíš, že je Británie místo, kam bys rád odešel, aby sis tam užíval zbytek života se svou ženou.“

„Ale je tam klid, pokud jsme si dokázali podmanit ty parchanty a přesvědčit je, že tam chceme zůstat. Dokud za námi stojí věrný kmeny jako Atrebátové, Trinovanti a Icenové, tak jsme v bezpečí. A v Londínii se dají pořád vydělat slušný prachy, když se tam dostaneme brzo. Mojí matce se v hostinci, kterej jsme společně koupili, vede dobře, takže se pustíme do podnikání s ní. Pokud budu mít možnost ochutnávat zboží a trávit čas tím, že si budu vyměňovat historky s procházejícíma vojákama, budu spokojenej.“

„To si vážně myslíš?“

Macro se na okamžik zamyslel nad svými vyhlídkami a pak dopil pohár. „Jo. Vojsko miluju. Je to můj život. Jenže chlap nemůže bejt vojákem na pořád. Pokud chceš tuhle práci dělat pořádně, tak ne. Cejtím, jak mám ztuhlý klouby, mladej. Už nejsem tak rychlej ani silnej, jako jsem bejval, a bude to čím dál horší. Lepší bude skončit dřív, než abych nechal sebe nebo mládence na holičkách. Chci, aby si mě pamatovali takovýho, jakej jsem teď, ne jako nějakýho vrásčitého starýho dědka, kterej nedokáže udržet krok s opozdílce. Takže jedno poslední tažení a pak skončím a já a moje manželka si zařídíme novej život v Londínii. Pokud si teda Petronella dokáže porozumět s mojí matkou.“

Cato už před pár lety Macronovu matku potkal. Impozantní žena, jen co je pravda. V duchu se uškíbl. Když nad tím tak uvažoval, měly s Pet-

ronellou hodně společného. To by mohlo hrát do noty Macronovým snům o domácím štěstí, jenže taky by to mohlo být příčinou těžkých střetů. Bude opravdu zajímavé sledovat, jak se ty dvě nejdůležitější ženy v jeho životě spolu snesou. Nebo taky nesnesou.

„No, centurione, opravdu doufám, že najdeš klid a štěstí, které si s Petronellou zasluhujete. Samozřejmě to bude muset říct Luciovi.“

„Podle mě to ještě tak rok dva potrvá. A tou dobou už bude kluk dost starej, aby to zvládl.“

„Snad,“ opáčil Cato pochybovačně. Petronella sloužila jako chlapcova chůva skoro od jeho narození. Popravdě byla spíš jako jeho matka. Pro jeho syna bude těžké se s ní rozloučit.

„A kromě toho,“ pokračoval Macro, „ty si taky najdeš brzo nějakou ženu. Jsi dobrá partie.“

Popadl džbán s vínem a zlehka s ním zavířil. Už byl skoro prázdný. Rozlil zbytek a pozvedl svůj pohár.

„Připijem si na naše poslední společný tažení. Ať Mars rozdrtí naše nepřátele a Fortuna nám naplní truhly kořistí.“

„Na to si připiju rád.“

Dopili poháry. Jenže Catona představa konce blížícího se tažení nijak netěšila. Lucius přijde o Petronellu, kterou bere jako svoji matku, ale on, Cato, ztratí člověka, který pro něj byl bratrem a otcem. A až ta chvíle nastane, neubrání se žalu. Snažil se zahnat zasmušilé myšlenky. Neměl právo upírat Macronovi štěstí, které mu do života vnesla Petronella. Tahle nostalgie byla nevhodná a on se rozhodl radovat se naplno z přítelova štěstí, až budou příštího dne tenhle pár oddávat.

Kapitola třetí

Od rozbřesku zachvátila domácnost horečná aktivita. Když východní obzor získal narůžovělý odstín, byla Petronella už oblečená. Prudké šťouchnutí do žeber stačilo, aby se probral taky Macro, i když u něj se to neobešlo bez brčení a protírání očí.

„Vstávej, miláčku,“ zdravila ho zvesela. „V kuchyni je ječná kaše, abys měl pořádný základ na celý den. Nejdřív zajdeš na fórum a dáš si ostříhat vlasy, pak si vyzvedneš u valcháře naproti lázním tuniku a tógu. Ujistíš se, že odvedl dobrou práci, a zaplatíš mu čtyři sestercie, ani o as víc. Cestou zpátky domů můžeš objednat chleba. Pověz pekaři, že ho tady chci nejpozději v poledne. Jo, a nezapomeň na tu svini.“

„Na svini?“ Macro se zatvářil zmateně.

„Na oběť. Máš ji tady na seznamu.“ Podala mu voskovou tabulku, na kterou těžkopádným rukopisem vypsala potřebné bochníky a pečivo i obřadní špaldový koláč. Zvedla obočí. „Nějaký otázky?“

Macro si protáhl ramena a trhl sebou, když mu zapraskal kloub. „Sakra, myslel jsem, že rozkazy vydávám já.“ Odkášlal si, aby dostal hleny z hrdla, pak vstal a zsalutoval. „Ne, pane. Ještě něco, pane?“

Petronella naklonila hlavu na stranu a zahrozila mu prstem. „Uber na hubatosti, můj drahej. Nebo si naši svatební noc budeš pamatovat jenom z těch nejhorších důvodů.“ Rukou naznačila podebrání a stisk.

„Au.“ Macro sebou trhl. „Jak rozkazuješ, má milovaná paní.“

„To už je lepší.“ Shýbla se a políbila ho na čelo. Macro se rychle pokusil jí rukama sevřít zadek, ale ona ustoupila a plácla ho přes ruce. „Na to není čas. Máme hromadu práce. Na nohy, vojáku!“

Macro spustil nohy na podlahu a zívł. „A copak bude dělat moje milovaná, zatímco já se budu věnovat jejímu seznamu?“

Zastavila se ve dveřích, ruce na bocích, a zamračila se. „Tvoje milovaná nakrmí pána Lucia, vydrhne ho, učeše a obleče. Pak rozmístí v zahradě